

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Lukáš Penc
Téma:	Odškodňování obětí zvláště závažných zločinů
Rozsah práce:	60 stran
Datum odevzdání:	11. 06. 2018

Diplomant si zvolil zajímavé téma diplomové práce, a to *Odškodňování obětí zvláště závažných zločinů*. S ohledem na poslední události ve světě, lze nepochybně konstatovat, že zvolené téma je velmi aktuální. V roce 2013 vyšla v České republice monografie s názvem *Odškodňování v mezinárodním právu*, která se tématu rozsáhle věnovala. Je vidět, že diplomant z této publikace hodně čerpal, ve své práci se však soustředil pouze na jeden druh odškodňování, a to na kompenzaci za páčání zvláště závažných zločinů. Z toho vycházel pak i další výběr zdrojů, tedy rozbor judikatury Mezinárodního trestního soudu (MTS). Autor tak odkazuje na rozhodnutí o odškodnění ve věcech Katangy, Al Mahdi a Lubangy v letech 2016-2018. V seznamu literatury se tyto judikáty objevují v položce 4. Internetové zdroje, s ohledem na jejich obsah by však bylo vhodnější přesunout je do položky 3. Judikatura. Pokud jde o citace a seznam mezinárodních dokumentů v seznamu literatury, zde by bylo vhodné uvést podrobnější údaje, jako datum a místo zveřejnění. Texty různých vydání a zejména překladů do češtiny se u těchto dokumentů mohou lišit, což by v určitých případech mohlo vést i k odlišnému výkladu jednotlivých ustanovení. Celkově však lze seznam použité literatury a zdrojů hodnotit jako vyhovující pro tento druh práce.

Diplomová práce se člení na úvod, čtyři kapitoly a závěr. V Úvodu diplomant vymezuje předmět, respektive cíl práce, výzkumné otázky a vysvětluje zdroje a metody práce. V tomto ohledu by bylo vhodné, pokud by autor více konkretizoval, co byly jeho hlavní prameny poznání a jakou metodu aplikoval na jakých místech jeho práce. Jako celek však tato část práce působí promyšleně a poskytuje nezbytnou představu o směru vědeckého výzkumu.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat a zodpovědět výzkumné otázky, kterými jsou „*smluvní i obyčejová úprava obsahu odpovědnostní povinnosti, s důrazem na otázku, zda odškodnění obětí zvláště závažných zločinů lze považovat za součást odpovědnostní povinnosti relevantních subjektů, především států, a dále pak otázka, jaké zdroje mohou sloužit k efektivnímu odškodnění obětí zvláště závažných zločinů.*“ Tomuto cíli odpovídá i struktura práce. V první

kapitole diplomant pojednává o historické genezi odpovědnosti za zvláště závažné zločiny a objasňuje základní pojmy, nezbytné pro uchopení práce jako jsou například „reparace“ a její formy. Mluví zde zejména o rehabilitaci jako čtvrté formě reparace.

Druhá kapitola práce je zaměřena na rozbor smluvní a obyčejové úpravy obsahu odpovědnostní povinnosti. Analýza smluvní úpravy se týká široké palety mezinárodních dokumentů, a to jak z oblasti ochrany lidských práv, praxe MTS, tak i specifických odškodňovacích mechanismů jako například Komise pro nároky mezi Eritreou a Etiopií. Odškodňování obětí v obecném mezinárodním právu je věnován pouze jeden odstavec. Nehledě na pochopitelný kvantitativní rozdíl mezi dvěma úpravami, bylo by možné podkapitolu 2.4. zpracovat o něco lépe. Velmi pozitivně hodnotím shrnutí na konci podkapitol 2.1., 2.2. a 2.3. Jedná se o velmi pečlivé zpracování materiálu.

Třetí kapitola práce má název *Možnosti a meze Základních principů a směrnic k právu na opravné prostředky a odškodnění pro oběti hrubých porušení mezinárodního práva lidských práv a závažných porušení mezinárodního humanitárního práva*. Zde autor pokládá otázku, zda je v současné době možné odškodnění obětí zvláště závažných zločinů považovat za součást odpovědnostní povinnosti států. Autor dopívá k názoru, že „ano“, protože proces obyčejového ustálení institutu odškodnění obětí v mezinárodním právu se týká v první řadě obětí zvláště závažných zločinů.

Poslední čtvrtá kapitola diplomové práce nabízí debatu o možnostech efektivního odškodnění obětí zvláště závažných zločinů. Jako možné řešení autor nabízí zřízení svěřeneckého fondu OSN. Tato úvaha je nepochybně pozoruhodná, ale bohužel pojednává o tomto řešení pouze velmi krátce (dva odstavce). Srovnání tohoto mechanismu s alternativami by si zasloužilo pozornost, stejně jako detailněji propracovaná argumentace. Nehledě na zmíněné nedostatky i tuto kapitolu lze považovat za zdařilou. V Závěru diplomové práce autor shrnuje hlavní myšlenky svého vědeckého badání a konstatuje, že *„možným řešením efektivního odškodnění obětí zvláště závažných zločinů je zřízení nadnárodního fondu v této věci napomáhajícího. Pouze ten totiž může zaručovat, že ve prospěch obětí těchto zločinů bude poskytnuto odškodnění i v případě, když ho příslušný stát není ochoten nebo schopen udělit.“*

Celkově je práce napsaná dobrým právnickým jazykem, její jazyková i stylistická úroveň odpovídá standardům na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. I přes vytčené nedostatky lze uzavřít, že se diplomantu podařilo dosáhnout cíle práce.

Na ústní obhajobě diplomové práce se navrhuji zabývat následujícími oblastmi:

- Na stranách 33 a 34 se diplomant věnuje odškodnění obětí na základě Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP). V tomto ohledu bych se ráda zeptala, zda existují, a pokud ano, jaké přesně rozdíly mezi vnímáním pojmu „reparace“ v Návrhu článků o odpovědnosti států za mezinárodně protiprávní chování z roku 2001 a v textu EÚLP? Může Evropský soud pro lidská práva (ESLP) také odškodňovat oběti zvláště závažných zločinů? Pokud ano, na základě čeho? Uveďte případně příklady z judikatury ESLP.
- Jaké alternativy by mohly existovat k svěřeneckému fondu OSN nabídnutému na straně 58? Prosím o provedení porovnání a uvedení odpovídajících příkladů z praxe.

S ohledem na výše uvedené doporučuji diplomovou práci k obhajobě. I přes vytčené nedostatky se podle mého názoru jedná o kvalitní práci, která odůvodňuje hodnocení klasifikačním stupněm **výborně**.

V Praze dne 3. 8. 2018

JUDr. Mgr. Alla Tymofeyeva Ph.D.

oponent diplomové práce